

Vissa tycker att Jonas Hassen Khemiri och Jonathan Safran Foer liknar varandra. I *vad* de skriver om och *hur* de skriver. Därför sitter Jonas på ett fik i Brooklyn för att intervjuas av Jonathan. Och de talar mest om splittrade familjer. Läs ett avsnitt ur ett längre samtal som publiceras i sin helhet i ett kommande nummer av tidskriften Bon.

”Alla måste tampas med familjehistorien”

JAG SITTER PÅ ETT FIK I BROOKLYN och väntar på mig själv. Eller. Jag väntar inte på mig själv. Jag väntar på Jonathan Safran Foer. Som enligt vissa, enligt många, enligt bland annat redaktörerna på Bon, påminner väldigt mycket om mig. Och varje gång som någon påpekar en likhet mellan Foer och mig så protesterar jag högljutt. Vi? Lika varandra? Lätt inte. Jag är unik. Jag är unikast i hela världen.

Enda likheten är kanske att vi är författare bäge två. Och att vi är födda i slutet av sjuttioalet. Och att vi båda tycks gilla att kombinera otåliga form-experiment med klassiska familjeskildringar.

Men viktigt viktigt: vi skriver *helt* annorlunda, vi har *helt* olika politiska agendor, vi är egentligen inte det minsta lika varandra. Foer bor med sina två söner och sin minst lika framgångsrika författarfru Nicole Krauss i New York, jag bor ensam i en etta i Stockholm. Foer är en litterär superkändis som säljer i massupplagor världen över, jag är omåttligt stolt över att Knopf precis har släppt en av mina romaner på engelska.

Foer sitter i Larry Kings tv-studio och predikar vegetarianism, jag står i svenska gymnasieskolor och predikar antirasism. Det är bara en slump att vi båda har tre namn och två bröder. Det betyder ingenting att vi har skrivit två romaner var och ägnat de senaste åren åt att skriva allt utom romaner. Som otaliga noveller (båda), eller pjäser (jag), eller faktaböcker om djurindustrin (han).

Foer kommer in på fiket och jag noterar nöjt att vi inte har samma kläder på oss. Eller okej. Båda har jeans och

ulltröja. Men min är svart och hans är grön. Och de har *helt* olika krage.

JONAS: Jag misstänker att jag har skickats hit för att intervjuas dig för att vissa personer tycks tro att vi är samma person. Vi har tre namn, vårt första namn börjar på samma stavelse, vi är ungefär lika gamla, vi har båda skrivit två romaner.

JONATHAN: Vi kanske är samma person.

JONAS: Kanske. Och jag känner mig lite nervös för jag har bara gjort en intervju tidigare.

JONATHAN: Jag har också bara gjort en intervju.

JONAS: Jaha. Så på det sättet ... liknar vi varandra. Vem intervjuade du?

JONATHAN: Werner Schlager.

JONAS: Vem?

JONATHAN: Werner Schlager. Världsmästare i pingpong 2003. Österrikare.

JONAS: Gillar du pingpong?

JONATHAN: Älskar det. Båda att spela och titta på.

JONAS: Hur blev intervjun?

JONATHAN: Inte någon stor litteratur direkt. Men jag fick chansen att spela mot honom. Och testa att ta emot hans serve. Vilket var helt omöjligt.

JONAS: Jag är mer av en basketkille. Så på det sättet skiljer vi oss åt. Mitt fullständiga namn är Jonas Hassen Per Younes Khemiri. Per efter min svenska morfar, Hassen Khemiri efter min tunisiska pappa. Jonas eller Younes för att mina föräldrar ville ha ett arabiskt namn som skulle funka i Sverige. Varför heter du som du gör?

JONATHAN: Jonathan heter jag efter den israeliska soldat som ledde fritagningen av gisslan i raiden i Entebbe 1976. Det var ett helt galet uppdrag, ett flygplan hade kapats och tvingats ned i Uganda. Mossad flog typ 30 meter ovanför marken hela vägen från Israel för att frita gisslan och den enda som dog var ledaren för uppdraget som hette Jonathan. Men det är viktigt att tillägga att det här var en tid när bilden av Israel var väldigt annorlunda om man jämför med i dag. Israel sågs snarare som David än som Goliat.

JONAS: Och dina andra namn?

JONATHAN: Safran är min mammas flicknamn och kommer från jiddischens ord för bibliotekarie. Seifer betyder bok. Och mitt sista namn Foer är något av ett mysterium. Ingen vet riktigt varifrån det kommer. Min familj hette Chrabolowski i Östeuropa och plötsligt började det dyka upp Foers i familjen. Det är ett väldigt väldigt ovanligt namn. Det finns extremt få Foers i USA.

JONAS: Även om vi skriver på väldigt olika sätt så är äterskapandet och splittrandet av familjer ett återkommande tema hos oss båda. Varför skriver du så mycket om det?

JONATHAN: Jag är absolut lite besatt av det. Men jag tycker samtidigt att det är en underlig fråga. Folk frågar aldrig JK Rowling varför hon skriver så mycket om trollkarlar. Och det är något som faktiskt kräver en förklaring. Ingen behöver tampas med trollkarlar i sin vardag men alla behöver tampas med sin familj. Även om ens familj är frånvarande. Kanske särskilt om ens familj är frånvarande. Hur trovärdigt vore det om gestalterna i en bok svävade runt som astronauter utan någon kontakt med någon? Om man bor på

”Och varje gång som någon påpekar en likhet mellan Foer och mig så protesterar jag högljutt. Vi? Lika varandra? Lätt inte.

planeten jorden så har man påverkats av sin familj – även om man aldrig har träffat sina föräldrar. Även om man har levt ensam i 70 år. Det är därifrån alla kommer och jag tror att det är dit vi alla längtar tillbaka. Inte nödvändigtvis till en bokstavlig familj, utan snarare till själva idén om en familj. Jag tror att jag alltid kommer att skriva om det.

JONAS: Vilken sorts relation till språk hade du med dina föräldrar?

JONATHAN: Vi var en väldigt pratsam familj. Men ibland tänker jag mig att tystnaderna var viktigare för oss än orden. Det fanns så otroligt många saker som vi aldrig talade om. Och så extremt många saker som vi visste att vi inte talade om men aldrig nämnde.

JONAS: Som vad då?

JONATHAN: Det fanns en stor tystnad kring min morfar, hans liv och hans död. Tystnad kring alla frånvarande släktingar. Egentligen tystnad kring allt som var olyckligt. Vi tillskrev lycka ett otroligt värde eftersom mormor hade förlorat allt i Förintelsen – varenda släkting, utan undantag. Och för min morfar var det samma sak. Men han hade även förlorat ett barn och en fru. Så när de uppfostrade min mamma så var det ganska självklart att hon inte skulle bli ledsen för att hon inte fick födelsedagspresenwten som hon hade önskat sig. Och samma sak var det för oss. Ingenting skulle göra oss olyckliga. Jag tror att jag på många sätt har ärvt det där. Jag är värdelös på att hantera alla sorters konflikter. Alla som känner mig ser mig som Herr Optimism. En ganska glad person som inte låter livet dra ned honom. Och det var precis så som vi uppfostrades. Det var väldigt kopplat till språk – det fanns tabuord som aldrig fick sägas. Som *deprimerad* eller *ledsen* eller *fel*. Allt vi sa var ”oh vad härligt det här är” och än i dag, när jag reser hem till mina föräldrar så är det så vi talar med varandra. ”Har vi det inte roligt, oh vad härligt det här är.” Det är helt naturligt, det är så vi är med varandra.

Jonathan Safran Foer: ”Det är väldigt roligt att bli påmind om att böcker fortfarande kan skapa en känsla av föundran. Nuförtiden har vi vant oss vid att böcker är underhållning.”

FOTO: HENRIK MONTGOMERY

JONAS: Hur känns det när du läser hårda sägningar av dig själv? Du är ju en av de mest hyllade författarna i vår generation men de som inte gillar dig kan använda väldigt hårda ord för att diss dig. Varför då tror du?

JONATHAN: Allt började med min andra roman. Med min första bok så fanns det ingen negativitet över huvud taget. Och jag tror att det negativa kommer från att jag i mångt och mycket har varit en väldigt tursam författare. I USA är det så lätt att böcker försvinner och jag har haft turen att uppmärksammas och det kan skapa agg hos många, särskilt hos dem som drömmer om att bli författare. För det andra så skrev jag om känsliga frågor som 11 september i ”Extremt högt och otroligt nära”. Och för det tredje så är romanskrivande fruktansvärt konservativt till sin form. Det är utan tvekan den mest konservativa av konstnärliga uttrycksformer.

JONAS: Bortsett från opera kanske?

JONATHAN: Opera är inte ens samtida längre. Jag menar. Det är ju det men. Samtida operor sätts inte ens upp i operahuset. Och det är bara när man pratar om romaner som folk använder sig av ordet gimmick. Vad skulle en gimmick i samtida konst vara? En gimmick i popmusik? Allt som inte följer en linjär narrativ form ses som en gimmick. Och med den andra boken så var det lite kämpigt. Men. Jag tänker inte på det så mycket.

JONAS: Din senaste bok ”Tree of Codes” bygger helt på ord utklippta ur den polsk-judiske författaren Bruno Schulz bok ”The Street of Crocodiles” (”Kanelbutikerna” på svenska). Var det inte svårt att behandla sin favoritbok på det sättet?

JONATHAN: Det skulle nog ha varit svårt

om resultatet hade liknat originalet. Men min bok har egentligen inga likheter alls med Schulz. Det var inte alls som att ta Mona Lisa och klippa bort hennes ögon och mun. Snarare så kan man se det som att Schulz ord är paletten som jag har använt för att skapa den här boken. Och det är en makalös palett. Däremot så var det en komplicerad bok att tillverka rent praktiskt eftersom sidorna är stansade och fyllda av faktiska hål.

JONAS: Känner du till att första upplagan är slutsåld i hela New York? Jag har varit i fem bokhandlar och den finns inte någonstans.

JONATHAN: Det är väldigt roligt att bli påmind om att böcker fortfarande kan skapa en känsla av förundran. Nu för tiden har vi vant oss vid att böcker är underhållning, något som ska avnjutas vid en pool på semestern snarare än något som kan påminna dig om att

”Foer är en litterär superkändis som säljer i massupplagor världen över.

oväntade saker kan hända. Mycket av den teknologiska utvecklingen har tvingat in oss i en väldigt snäv uppfattning av livet. Man ska göra saker mer effektiva. Lätthet är det ultimata värdet. Förr så var det förundran som var det ultimata värdet. En sak som jag tycker om med ”Tree of Codes” är hur den står i opposition mot vår samtid. Det är den långsammaste, dummaste, mest ineffektiva, värdelösa boken i världshistorien. Den tar evigheter att läsa, det är väldigt få ord på varje sida och det krävde en enorm ansträngning för att producera något som till största delen är hålrum.

JONAS HASSEN KHEMIRI
litteratur@dn.se

”Äta djur” (”Eating Animals”) av Jonathan Safran Foer publiceras på svenska av Norstedts i mars. ”Montecore” av Jonas Hassen Khemiri släpps samtidigt på engelska av Knopf.